

Kommunförvaltningen

Yttrande

Dnr: Ks 2024/709

Marina Nillund
Kanslichef

Finansdepartementet

Remiss av SOU 2024:43 - Staten och kommunsektorn - samverkan, självstyrelse, styrning

Vellinge kommun har tagit del av utredningen SOU 2024:43 ”Staten och kommunsektorn - samverkan, självstyrelse, styrning” och önskar lämna följande yttrande.

Förslag inom utredningen som Vellinge kommun ställer sig bakom

- Klarlägga förutsättningar för digitala politiska möten genom ett förslag till förtydligande i kommunallagens reglering. Vellinge kommun delar också bedömningen att deltagande på distans även fortsättningsvis bör betraktas som ett komplement till det fysiska sammanträdet att fullmäktiges presidium inte får delta på distans – utan ska befinna sig på den fysiska platsen varifrån ordföranden leder sammanträdet och dit allmänheten har tillträde då sammanträdet är offentligt. Klargöranden om vad som kan behöva regleras i arbetsordning och reglemente kommer att bidra till en säkrare tillämpning. I arbetsordningen kan exempelvis avgöras i vilken utsträckning som beslutsfattande med samtliga ledamöter på distans ska vara tillåtet liksom om det ska vara upp till varje enskild nämnd att välja att utnyttja möjligheten till distansdeltagande. Det kan också behöva förtydligas att distansdeltagande är en möjlighet och inte en rättighet för enskilda ledamöter. Det är därför enligt Vellinges uppfattning lämpligt att det framgår om det är ett nämndbeslut eller ordförandebeslut som krävs för att utnyttja möjligheten till distansmöten.
- Förslag om en lagstiftning för formaliserade samråd mellan staten och kommunsektorn. Ett formaliserat samrådsförfarande stärker möjligheten till en värdefull samverkan mellan regeringen och den kommunala sektorn och bidrar till att skapa en gemensam bild av utmaningar, behov och prioriterade utvecklingsområden. En lagreglering av förfarandet ger en stabilitet som inte rubbas av regeringsskiftet.

Förslag och resonemang som Vellinge kommun finner problematiska

- Utredningens användning av begreppet samverkan upplevs som stärkt statlig styrning. Styrning och samverkan är olika saker och bör därför användas och benämnas därefter. Vår uppfattning är att utredningen använder begreppet samverkan men i stor utsträckning avser statlig styrning. Samverkan mellan samhällsnivåer behöver grundas på ömsesidighet.
- Utredningen tycks ta mer fasta på statens intresse av att styra. De förslag och bedömningar som läggs fram speglar inte samverkansbehovet med staten som kan finnas hos kommuner.
- Utredningen visar på en övertro på statliga myndigheternas operativa förmåga. Staten och kommunsektorn bär olika uppdrag. Vellinge kommun kan se en brist på resultat när det har ställts krav på staten att agera operativt i samverkan med den kommunala sektorn.
- Vellinge kommun saknar en utveckling av frågan om generella och riktade statsbidrag i förhållande till vad som är ändamålsenlig statlig samverkan med kommuner och regioner. Vellinge förordar generella statsbidrag som en form av ändamålsenlig samverkan mellan staten och kommunsektorn. Modellen vilar på principen om självstyre, utgår från lokala och regionala behov och är administrativt effektiv. Riktade statsbidrag är mer utmanande att hantera på lokal nivå. De är typiskt sett svåra att omsätta i ett kort perspektiv. Nyttan för den enskilda kommunen står sällan i proportion till den administrativa bördan. Det lokala genomslaget av den statliga satsningen som sådan har svårt att få avsedd effekt. Riktade bidrag bör därför användas med största försiktighet och återhållsamhet.
- Vellinge kommun ser till övervägande del positivt på SKR:s möjlighet att göra överenskommelser med staten. En fördel är att det sker en dialog mellan företrädare för Regeringskansliet och SKR om vad som ska uppnås med statsbidragen, men också att det inom ramen för en överenskommelse finns möjligheter att formulera gemensamma målsättningar och samsyn kring inriktningen av en satsning.
- Utredningens förslag om en stärkt samordnande roll för länsstyrelserna saknar kommuner och regioners perspektiv. Utredningen utgår från antagandet att länsstyrelserna har kompetens och förmåga att samordna utvecklingen i länen. Vellinge kommun ifrågasätter länsstyrelsernas kapacitet för den rollen.
- Utredningen föreslår även en reglering av ett regionalt kommunsamråd under länsstyrelsen. Det riskerar att förstärka den otydlighet som redan finns på regional nivå vad gäller roller och mandat. Vellinge kommun ser inte att en lagreglering behövs eftersom varje landshövding inom ramen för sitt mandat har möjlighet att skapa de dialogtytor som behövs i respektive län.
- Inrättandet av en regional organisation för Socialstyrelsen behöver ett djupare underlag än vad utredningen visar.

Marina Nillund
Kommunförvaltningen